

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΥ „ΚΡΗΤΙΚΟΥ ΑΣΤΕΡΟΣ“

ΧΑΝΙΑ, 1 Σεβ. 1908 || ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ ΠΑΙΔΕΙΑΣ || Αριθ. 12

ΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΑΙ ΜΕΤΑΒΟΛΑΙ

Ἀθήραι ἀγγέλλονται καὶ πάλιν αἱ μεταβολαὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς καιωτάτης Ἐκπαιδεύσεως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ προστατευτικὰ μέτρα, τὰ λαμβανόμενα ἐν Ἑλλάδι χάρον τῆς μονιμότητος καὶ ἀξιοπρεποῦς θέσεως τῶν δημοδιδασκάλων. Οἱ διδάσκαλοι γνωρίζοντες τὴν κατ' ἔτος πλέον γιγνομένην ἀνασιτάωσιν ταύτην ἐν τῷ κλάδῳ τῶν καὶ τὴν προσγιγνομένην ἀδικίαν βαρέως φέροντες οἱ πλείστοι καθ' ὄλον μὲν τὸ ἔτος θύουσι τῇ συναλλαγῇ, ἵνα διατηρηθῶσιν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, τὸ δὲ θέρος ἀπὲρ πάσης ἄλλης ἀναψυχῆς καὶ προπαρασκευῆς, τὴν ὅποιαν ὄφειλον νὰ κάμωσι πρὸς τελειότεραν διδασκαλίαν ἐν τῷ μέλλοντι, ὡς γίνεται ἐν Ἀθήραις, εὐρίσκονται μὲν ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν ἐκλιπαροῦσι δὲ τοὺς πολιτενομένους ἵνα διατηρηθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἢ νὰ διορισθῶσι, ἐὰν εὐρίσκονται, ἐκτὸς ὑπηρεσίας ὡς πανθίντες ἢ γεωσι ἐξελεύοντες τοῦ Λιδοσκαλείου.

Οἱ ἐπὶ τοιαύτας συνθήκας γινόμενοι διορισμοὶ εἰς πάντα μὲν κλάδον χαλαροῦσι τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ματαίωσι τὸν ζῆλον τῶν ὑπαλλήλων, πολλῶ μᾶλλον εἰς τὸν διδασκαλικόν.

Ἡ Κρητικὴ Πολιτεία ἰδρύουσα τὸ ἐν Ἡρακλείῳ Διδασκαλεῖον διέβλεπεν ὅτι εἶχεν ἀνάγκην διδασκάλων, καλῶς κατεργασμένων εἰς οὓς νὰ ἀναθήσῃ τὴν διαπαιδαγωγίαν τῆς Κρητικῆς νεολαίας. Οἱ καταυγθέντες ἐν αὐτῷ, διαπνεόμενοι ἐπὶ ἐνθέου ζήλου καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἐγκατέλειπον τὰς τάξεις τοῦ Γυμνασίου, ἐλπίζοντες ὅτι οὕτω πρᾶττοντες ἐξασφαλίζουσι μὲν τὸν ἄριστον τῆς οἰκογενείας τῶν τὸ πρῶτον, ἕνεκα τῆς ἱκανοποιητικῆς μισθοδοσίας, ἣτις ἐν ἀρχῇ τῆς οὐσιώσεως τῆς Πολιτείας εἶχε ψηφισθῆ καὶ ἐκπληροῦσι τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν εἶχον νὰ ὑπηρετήσωσι τὴν πατρίδα τῶν, ἔχουσαν ἀνάγκην διδασκάλων πεπαιδευμένων.

Τὰ πράγματα ὅμως ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Διδασκαλείου μέχρι σήμερον μετεβλήθησαν! Ἡ μισθοδοσία εἰς ἐκάστην συνεροχόμενην Βουλὴν ἐλαττοῦται καὶ ἡ προτίμησις τῶν νέων διδασκαλιστῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ δὲν γίνεται ἀναλόγως τῶν προσόντων ἐκάστου καὶ τῆς πειροχῆς, τὴν ὅποιαν ἡ ὑπηρεσία βεβαίως ὅτι ἀπέκτησεν λαμβάνονται ὑπ' ὄψει ὅχι τὰ ἄριστα τοῦ πτυχίου καὶ ἡ καλὴ διαγωγὴ τοῦ διδασκάλου ἀλλὰ αἱ ἐυστάσεις τῶν πολιτενομένων.

Καὶ προκειμένου μὲν νὰ ἐνεργήσῃ τις ἐφάπαξ ἵνα διορισθῆ καὶ νὰ μένῃ ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τοῦλάχιστον ἐπὶ δεκάδα ἐτῶν, τὸ πρᾶγμα ὑποφέρεται. Παρ' ἡμῖν ὅμως συμβαίνει καὶ τοῦτου χεῖρον. Κατὰ τὸν μῆνα Αὐγούστου ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους πρέπει νὰ ἐπέλθῃ μετακίνησις πάντων ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τοποθετήσεως 10 ἢ 20 νέων διδασκαλιστῶν ἢ τῆς τιμωρίας 2—3 ὑποπεσόντων εἰς σφάλματα ἢ μᾶλλον εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν βουλευτῶν τῆς ἐπαρχίας, ἐν ἣ ὑπηρετοῦσι. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τοῦ διορισμοῦ καὶ τῆς τιμωρίας τῶν ὀλίγων τούτων τιμωροῦνται πάντες, ὑποχρεούμενοι ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου νὰ εὐρίσκονται ἔτοιμοι εἰς πρώτην διαταγὴν τῆς Ἀνωτ. Δευ-

θύνσεως νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ τοῦ Σαμῶνιον ἀρροσθῆρον εἰς τὸ Κόρυκον καὶ τὰνάπαιν καὶ νὰ διέλθωσι τὰ Λεικὰ Ὅρη καὶ πολλὰκις καὶ τὸν Ψηλωρεῖτην. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης θέσεως τῶν διδασκάλων εἶναι εἰνότηα. Ὁ μαρσμός καὶ ἡ ἀποθάρσυνσις καταλαμβάνει πάντας καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνέχεια, ἣτις ἐπακολουθεῖ τὰς μεγάλας ταύτας καὶ συχνὰς μετακινήσεις, ὥστε εἰς ἐκάστην Βουλὴν νὰ προβάλλωσι τὸ ζήτημα τῆς ἀξίσεως τῆς μισθοδοσίας, νὰ φαίνωνται δὲ παραμελοῦντες τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτοῖς διαπαιδαγωγίαν τῆς νεότητος, ἣτις οὕτως ἐξέρχεται τῶν σχολείων ἀστοιχειώτως καὶ οὐδεμίαν ἀγάπην αἰσθανομένη πρὸς τὰ γράμματα.

Ἐὰν λοιπὸν ἡ Πολιτεία ποθῆ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πρόδοον τῆς ἐν Κρήτῃ Παιδείας, καὶ ἐὰν θέλῃ νὰ καταλάβῃ πρωτεύουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν, ὄφειλε κατὰ τὸν Ἰούλιον Σίμωνα νὰ δημοιοργήσῃ καλὰ σχολεῖα καὶ ἐὰν σήμερον δὲν ἔχῃ τὴν θέσιν ταύτην, θὰ τὴν ἀποκτήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι. Τὰ καλὰ δὲ σχολεῖα δημοιογοῦνται δὲ τῶν ἀρίστων διδασκάλων, τοῖς ὁποίοις, ἐὰν Πολιτεία τις προστατεύῃ καὶ ἀμειβῇ, δύνата νὰ ἀποκτήσῃ. Ἄς μὴ πλανῶνται δὲ τινες νομίζοντες ὅτι πταίει τὸ σύστημα καὶ ὅτι ἐὰν μεταβληθῆ, θὰ ἔχουμεν εὐάρεστα ἀποτελέσματα. Καὶ τὸ ἄριστον παιδαγωγικὸν σύστημα, ἐὰν ψηφισθῆ, δύνата νὰ ναυαγήσῃ, ἐὰν μὴ τύχῃ διδασκάλων ἱκανῶν καὶ ποθόντων τὴν εἰδοκίμησιν αὐτοῦ.

Εἰδικὸς

ΣΧΟΛΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΑ ΑΝΩΜΑΛΑ ΠΑΙΔΙΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Διότι οἱ μὲν ὑστεροῦντες πνευματικῶς δικιμένους ἐν τῷ σχολείῳ καὶ πέραν τῶν κανονικῶν ὁρίων, οἱ δὲ ἄτακτοι σπύδουσι νὰ ἀπέλθωσι προῶρος· οἱ γονεῖς ἀρνούσιν ἵσιν δύνανται ἐπὶ μακρότερον χρόνον τοὺς μὴ προσδύοντες μίους τῶν εἰς τὸ σχολεῖν, μὴ γνωρίζοντες τί νὰ κάμωσιν αὐτοὺς καὶ πιθανῶς καὶ οἱ διδασκάλου ἀπ' ἐνοχλοῦμενοι ὑπ' αὐτῶν δὲν προκρονοῦνται. Ἄλλ' ὁ ἄτακτος εὐρίσκειται ἐν τῷ σχολείῳ ὡς ἐν ἐχθρικῷ περιβάλλοντι· οὕτε αὐτὸς θέλει νὰ μένῃ οὔτε οἱ γονεῖς ἐπιμένουσι ἕνεκα τῶν ἀδικειπτῶν προκρόνων τῶν διδασκάλων οὔτε οἱ διδασκάλου ἀρροκρονοῦσι εἰς τὴν προκροσίν αὐτῶν. Ἀποχωρεῖ λοιπὸν καὶ εἰσέρχεται ἐνωρίς εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ἣ ὡς ἐκ τοῦ ἤθους δύνανται ν' ἀποβῆ εἰς βλάβη.

Οἱ τῆς τρίτης τέλους τάξεως τῶν ἀνωμάλων, οἱ τῶν μεικτῶν τύπων, προκρορεῖται ὅτι πλείονες μὲν ἀπκρωτῶσιν εἰς τὴν κατωτέραν βεθμῆδα, ὀλίγοι δὲ εἰς τὴν μέσιν, ῥῖδεῖς δὲ εἰς τὴν ἀνωτέραν, καθ' ὅλου δὲ δὲν εἶναι συγγὸς ὁ τύπος οὗτος, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἡ πνευματικὴ καθυστέρησις καὶ ἡ ἀτακτικὴ δὲν εἶναι ἐκδηλώσεις τῆς αὐτῆς νοσηρῆς κακωστά-

σειας, ἀλλ' ἴδιαι ἐκτέρες δυνάμεναι νὰ συνῆρχωσιν ἐνίοτε ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ.

Γ.

Ἐκ τῶν συχνάκις ἐπαναλαμβανομένων φράσεων ἐν ταῖς ἀπαντήσεσιν εἰς ἐρωτηματολόγιον, τὸ ὅποιον ἀπεύθυναν εἰς πολλὰ δημ. σχολεῖα οἱ συγγραφεῖς, συνήγαγον τὴν γενικὴν παρατήρησιν ὅτι οἱ πνευματικῶς ὑστεροῦντες παῖδες εἰναι γλυκέος καὶ ἡπίου χαρακτήρος κατὰ τὸν βαθμὸν μάλιστα τῆς καθυστερήσεως. Δὲν παρακολουθοῦσι μὲν τὴν τελουμένην ἐν τῇ τάξει ἐργασίαν, ἀλλὰ μένουσι τοῦλάχιστον ἡσυχοὶ εἰς τὴν θέσιν τῶν, ἐνθ' ὅτε σχεδὸν λησμονοῦνται· καὶ θὰ ἦτο ἄδικον νὰ μεμφθῇ τις διὰ τὴν παρεμνήσιν ταύτην τὸν διδασκάλον ἔχοντα 40 μέχρι 60 μ.η.τάς. Οὐδέποτε παρέχουσι πράγματα τῷ διδασκάλῳ καὶ τοῖς συμμαθηταῖς, τινὲς μάλιστα εἰναι πρόθυμοι νὰ παρέχωσιν ὑπηρεσίας. Ἐν γένει εἰς τοὺς ἐνδεῆς τὴν διανοικὴν παῖδας φαίνεται ὅτι τὰ φιλαλληλὰ συναισθηματὰ εἰναι πλούσια· μένει μόνον νὰ μάθωμεν, ἂν ταῦτα δὲν εἰναι ἄλλο τι ἢ τάσις πρὸς μίμησιν καὶ ἐφαρμογὴν τύπων καλῆς συμπεριφορᾶς καὶ ἠθικῶν παραγγελματῶν, καὶ συντόμως ἠθικῆ κατ' ἐπιφανειακὴν καὶ μόνον ἐν λόγοις.

Ὁ δὲ ἄτακτος περιστῆ τὴν ἀντίθετον εἰκόνα· ἀποτελεῖ ἐν τῷ σχολεῖῳ διηγετὴ ἐνόηλθισιν· ὁ διδασκάλος κρίνει ἄνευ εὐμενείας τὸν σκιδιὸν τοῦτον μαθητὴν, ὅστις ταράττει πάντοτε τὴν τάξιν καὶ ἐκθέτει τὸ κύρος τοῦ. Τρία γνωρίσματα ἀπκντῶσι σταθερῶς παρ' αὐτοῦ, εἰναι ταρχώδεις, φύλαροι, ἀπρόσεκτοι. Ἐκπτόματα προερχόμενα ἢ ἐκ νευρικῆς ἰδιοπαθείας ἢ ἀπλῶς ἐκ ρύσεως πληθούσης ἀπκνινόμενης τὴν ἡμερῶν καὶ περιοριστικὴν σπουδὴν. Ἀλλὰ παρὰ πολλοῖς παρατηρεῖται καὶ κακία πρὸς τοὺς συμμαθητάς καὶ ἀπειθεῖα πρὸς τοὺς διδασκάλους. Εἰναι ὀλίγον εὐκισθητοὶ εἰς τοὺς ἐπαίνους, οὐς δέχονται συχνάκις μετὰ κατφορησέως, γέλωτος ἢ εἰρωνείας, ἢ καὶ οὐδενῶς δέχονται· ἴδια ὅμως αἰ ποινὰ παραχοῦσι δυσάρεστα ἀποτελεσματα· ὀργίζονται καὶ ἐξκνιστανται κατὰ τοῦ τιμωροῦντος διδασκάλου, ὅστις τέλος ἀνγκάζεται ν' ἀποφεύγῃ αὐτάς. Καὶ εἰναι πρόβλημα δυσκολώτατον τῆς παιδαγωγικῆς, πῶς πρέπει νὰ ὑποβῆλθῃ τις τὸν ἄτακτον εἰς πειθαρχίαν, ἄξιον τοσοῦτο μᾶλλον προσοχῆς, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἀνωμάλων οἱ ἄτακτοι πρὸ πάντων εἰναι δεκτικοὶ μαθήσεως, ἂν οὐχὶ ἐξ ἴσου καὶ μορφώσεως. Καὶ ἐπειδὴ ἐνθ' διευθύνῃ τις παῖδας, πρέπει πρώτιστα νὰ λάβῃ ὑπ' ἄψιν τὴν δεσπόζουσαν αὐτῶν τάξιν, ὡς τοιαύτη δὲ ἐμφανίζεται παρὰ τοῖς ἀτάκτοις ἢ φιλαυτίαι, ἢ ἀλαζονίαι, ἢ ματαιοδοξίαι, οἱ συγγραφεῖς νομίζουσι ὅτι ἢ τιμωρία δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἔχη ἀντὶθὸν ἀποτελεσματὸν παρ' αὐτοῖς, ἄτε ἀπκντῶσα ἐμπόδιον πολλὰκις ἀκαταγώγιστον, τὴν ἀλαζονίαν, καὶ ὅτι μᾶλλον τις ἐπιτυχᾶνει οὐχὶ ἀποτόμως πατάσσων τὴν ἀλαζονικὴν ἀντιστάσιν, ἀλλὰ μετχειρίζομενος καταλλήλως αὐτούς, περιποιούμενος καὶ ἐπαίνων π. χ. αὐτούς, ἢ ἀντὶθῶν ὑπηρεσίας ἐμπιστευτικῆς ὑπὸ τὸν ἑαυτοῦ πάντοτε ἔλεγχον.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἠθικῶν ἰδιοτήτων τῶν ἀνωμάλων, αἰ δὲ πνευματικῆς αὐτῶν τάσεις παρατηρεῖται ὅτι κατευθύνονται πρὸς τὰς ἠθικὰς μᾶλλον καὶ ὑλικωτέρας ἀσχολίας, εἰς τὴν γυμναστικὴν, τὸν πρακτικὸν βίον, τὴν βαφὴν, τὴν γαστρίαν, τὴν ἰχθυογραφίαν, τὰ τρία πρὸ πάντων τελευταῖα. Τὸ ἄσμα ὀλίγον εἰναι αὐτοῦς ὡς καὶ ἡ ἀριθμητικὴ, οὐδὲν δὲ διακρίνεται εἰς τὴν σύνθεσιν. Εἰναι δὲ τοῦτο ἄξιον πολλῆς προσοχῆς· διότι οὐδέποτε καθ' ὅλου εἰπεῖν μαθητῆς ἰσχυρὸς εἰς τὴν σύνθεσιν θὰ εὐρεθῇ ὑστερῶν κατὰ τὴν διανοικὴν, ὅσονδῆποτε καὶ ἂν εἰναι ἄδύνατος εἰς τὰ

ἄλλα μαθήματα. Ἐκ τούτων συμπερινοῦσιν οἱ συγγραφεῖς ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐφαρμόζονται εἰς τοὺς ἀνωμάλους παῖδας τὸ αὐτὸ πρόγραμμα, ὅπερ καὶ εἰς τοὺς ἰσορρόπους, ἀφοῦ ἐκεῖνοι δὲν παροχοῦσιν ἁρμονικὴν ἀνάπτυξιν πκῶν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων, ἀλλὰ μερικὴν.

Δ.

Ἐπειδὴ ἡ δι' ἐρωτηματολογίου ἀνάκρισις δὲν παρέχει πάντοτε ἀσφαλῆ πορίσματα ἐνεκῆ τῆς ἀπειρίας καὶ πλάνης πολλὰκις τῶν διδασκάλων εἰς οὓς ἀπευθύνεται, οἱ συγγραφεῖς προσέθησαν αὐτοῖς εἰς ἄμισον ἐρευνᾶν ἐπὶ 12 ὑστεροῦντων τὴν διανοικὴν παῖδιων ἡλικίας 11—12 ἐτῶν φοιτῶντων εἰς τὸ αὐτὸ σχολεῖον τῆς αὐτῆς συνοικίας καὶ τῆς αὐτῆς κοινωνικῆς κατστάσεως. οὓς παρεβῆλον πρὸς ἰσχυρὴν ὑγιᾶς ἔχοντα παῖδιον καὶ ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὄρους διατελοῦντα πρὸς ἐξκρίβωσιν τῆς πνευματικῆς αὐτῶν δυνάμεως καθ' ἐκαστὴν, ἀσχετῶς ὅπως πρὸς τὰς γνώσεις. Ἀνακρέονται δὲ τινὲς ἐκ τῶν πολλῶν μέσων, ἄτινα μετχειρίσθησαν.

Μνήμη εἰκότων πικριστῶν ἀντικειμένων γνωστῶν. Δεικνύονται εἰς τοὺς παῖδας 13 εἰκόνας γνωστῶν ἀντικειμένων ἐπὶ ἑκατὸν χρόνον 30' καὶ ζητεῖται ἢ ἀπὸ μνήμης ἀκριθῆσαι αὐτῶν.

Κατάταξις βαρῶν. Ζητεῖται νὰ μετῶσι κατὰ σειράν ἀναλόγως τοῦ βάρους πέντε κυτὰ 3, 6, 9, 12, 15 γραμμαρίων.

Μνήμη ἀριθμῶν. Ζητεῖται ἢ ἀπομνημόνευσις σειράς ψηφίων εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν.

Μνήμη φράσεων. Ἀπαγγέλλεται φράσις ἐκ 12 μέχρι 15 λέξεων, καὶ εὐθὺς ἐπειτα ζητεῖται παρὰ τοῦ παῖδος ἢ ἀπομνημόνευσις κλ.

Ἐπειδὴ αἱ τοιαύται μελέται εὐρίσκονται ἀκόμη εἰς τὰ πρῶτα βήματα, κατ' ἀνάγκην ἢ ψυχολογικῶν τῶν παῖδων τούτων δὲν ἐμελετήθη καλῶς, εἰς τὸ μέλλον δ' ἐναπόκειται ἢ πληρῆστερα διαφώτισις τῶν κατὰ ταύτην. Ὅπωςδῆποτε, ὅσον γενικῆ καὶ ἑλλιπεῖς καὶ ἂν εἰναι αἰ πρῶτοι ἀπόπειρα, δύναται νὰ κατευθύνωσιν ὑπὸ τοῦ νῦν τὰς κρίσεις ἡμῶν. Ἐκ τῶν ἀμέσων λοιπὸν τούτων ἐρευνῶν παρετηρήθη ὑπὸ τῶν συγγραφέων ὅτι ἐνθ' οἱ διανοητικῶς ὑστεροῦντες παῖδες δὲν ἀφίστανται πολὺ τῶν ὁμαλῶς ἔχοντων κατὰ τὴν μνήμην αἰσθητικῶν ἐντυπώσεων, διαφέρουσιν οὐκ ὀλίγον κατὰ τὴν μνήμην φράσεων, εἰς τὴν συμβάλλεται καὶ ἡ ἐκούσις προσοχὴ καὶ ἡ κατανόησις, διότι τινὲς φράσεις εἰναι ἥττον σφαιρῆς. Ὀλίγη δὲ εἰναι αἰ φράσεις, τὰς ὁποίας κατῶρθουν ἀκριβῶς ν' ἀπομνημονεύσωσιν. Ἀλλὰ παραδόξως τινὲς ὑστεροῦντες ὑπερέχουσι παῖδων ὑγιᾶς ἔχοντων τῆς αὐτῆς ἡλικίας ὡς ἀπομνημονεύοντες 4 φράσεις ἐξ 7, ἐνθ' τινες τῶν ἄλλων ἀπεμνημόνευσον 3 μόνον· αἰ συχνάκις ἐμφανίζομεναι αὐτῆ ἀνωμαλίαι ἔχουσι τινὰ ἐσώτερον λόγον· παρατηρεῖται δηλ. ὅτι ἢ ἀπομνημόνευσις ἐγένετο ἐνταῦθα καθ' ὅπως αἰσθητικῆ, ἀπεδόθη ἀπλῶς ἀντήχησις ἄνευ κατανόησεως, καὶ ἂν δὲν ζητηθῇ ἀμέσως ἀπόλλυται. Καθ' ὅλου ἐξήγηθη τὸ πορίσμα ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἐνδεκαετῶν ἀνικάνων παῖδων ἐμοιάζει τὰ μέγιστα πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἐπταετῶν παῖδων, διότι ἀπεμνημόνευσον κατὰ μέσον ὅσον αὐτοὶ μὲν 3, 1 φράσεις, ἐκεῖνοι δὲ κατὰ τι μάλιστα ὀλιγωτέρας 2, 1. Ἐκ τούτων καθορίζεται καὶ ἡ θεμελιώδης διαφορὰ μετξὺ τῶν δύο τάξεων· ὁ ἐνδεὴς πνευματικῶς πᾶσι εἰναι μὲν ἰκανὸς πρὸς ἐργασίας τελουμένας τῇ βοήθειᾳ τῶν αἰσθησέων καὶ συγκεκριμένας, ἀλλ' ἐάν ζητηθῇ παρ' αὐτοῦ ἐργασία ἔχουσα ἀνάγκην λέξεων, φράσεων, συνθέσεως, ἐν μιᾷ λέξει ἔννοια ἀφρημέναι ἐφαρμόζομεναι διὰ τοῦ λόγου, κατ' ἐφαί- νεται πᾶρατα ἢ ἀδυναμία αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μετὰ τὴν μελέτην τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὡς καὶ τῶν σχολείων τῶν νεανίδων καὶ τῶν νηπιαγωγείων, ὁ συγγραφεὺς μεταβίνει εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλιουμένων Ἑλληνικῶν σχολείων. Ἡ στατιστικὴ τοῦ 1906 βεβαιεῖ τὴν ὑπαρξίν 306 σχολείων τοιούτων μετὰ 21,575 μαθητῶν. Ἡ δ.δασκαλία ἐν αὐτοῖς παρέχεται δωρεάν πλην 5 δραχμῶν, διδόμενων κατὰ τὴν ἐγγραφὴν καὶ ἐτέρων 5 κατὰ τὴν λήψιν ἀποφοιτηρίων. Πλὴν ὅμως τούτων ἕκαστος μαθητὴς ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ καὶ 2 δραχμὰς ἐπὶ πλεον μετ' ἕκαστον προβιβάσκον. Τὸ χροῖμα τοῦτο χρησιμοποιεῖται πρὸς οἰκοδομὴν νέων σχολείων.

Τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον εἶχε καθόλου ὡς σκοπὸν τοῦ νὰ πράσῃ εἰς τοὺς μικροὺς ἐπαρκῶς διδασκαλίαν διάμεσον μεταξύ δημοτικοῦ σχολείου καὶ Γυμνασίου. Δυστυχῶς τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἰσιν ἀξιοθρήνητα ἕνεκα τῆς ἀγνοίας κυρίως καὶ ἀπειρίας τοῦ προσωπικοῦ τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκόντων.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσίν του ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου ὁ μαθητὴς, ὁ ἐπιθυμῶν νὰκολουθήσῃ κλασσικῆς σπουδῆς, εἰσέρχεται εἰς τὸ Γυμνάσιον. Τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ σχολὰς τῶν γραμματικῶν, αἵτινες ἐξηκολούθουν ὑφισταμενὰ μετὰ τινων τροποποιήσεων διαμέσου τοῦ μεσαιῶνος ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «σχολαί» καὶ ὡς τινες ἀνιδρούησαν κατ' ὀλοκληρίαν διὰ τοῦ νομοῦ τοῦ 1837 περὶ ἰδρύσεως σχολείων.

Ἡ σπουδὴ ἐν τῷ Γυμνασίῳ εἶναι τετραετής καὶ αὐτοὶ τὴν παρασκευὴν τῶν νέων διὰ τὸ Πανεπιστήμιον. Πλὴν καὶ ἐνταῦθα εἶτι δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν πῶσον ὀλεθρία ἦτο ἡ ἀνεπάρκεια τοῦ Δημοσίου ταμείου. Πλὴν γυμνασίων τινῶν ἰδρυθέντων ὑπὸ ἰδιωτῶν τὰ ὑπὸ τοῦ Κράτους συντηρούμενα πορρω ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκπληρῶσι τὸν προορισμὸν των. Διότι τὸ Κράτος συνεκέντρασεν ἀπάσας αὐτοῦ τὰς μερίμνας ἐπὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὧν κυρίως ὁ λαὸς ἔχει εἰσέτι ἀπόλυτον ἀνάγκην. Ὡς πρὸς δὲ τὸ διδάσκον προσωπικόν, ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς σοβαροὺς κριτικούς ἰα κατακρίνωσι τὰς μεθόδους τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς παιδαγωγικῆς του, καίτοι ἐσχάτως σπουδαίας ἐπήνεγκε βελτιώσεις ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν δυστυχῶς ὅτι δὲν εὐρίσκεται εἰσέτι εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς του. Ἡ Ἑλλὰς ἀριθμεῖ ἤδη 50 γυμνάσια φοιτώμενα ὑπὸ 7688 μαθητῶν. Ἐκ τούτων 27 συντηροῦνται ὑπὸ τοῦ κράτους, στοιχίσαντα αὐτῷ περὶ τὰς 790,780 δραχμὰς κατὰ τὸ 1905—1906, ἔνδεκα ὑπὸ τῶν δήμων καὶ τὰ λοιπὰ 12 εἰσὶν ἰδιωτικά, μὴ ἔχοντα ἄλλους πόρους μὴ τὰ ὑπὸ τῶν μαθητῶν καταβαλλόμενα δίδακτρα.

Ἐν Ἑλλάδι ἐν μόνον ὑπάρχει πρακτικὸν λύκειον συντηρούμενον διὰ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Βαρθάκη, τὸ ἐν Ἀθήναις **Βαρθάκειον**. Τὸ ἐξ αὐτοῦ πτυχίον ἐπιτρέπει τὸν διορισμὸν εἰς δημοσίαν θέσιν ἢ τὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον, τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν, τὴν ἰατρικὴν σχολὴν καὶ τὴν τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν.

Τὸ λύκειον τοῦτο περιλαμβάνει 1 ἀνωτέραν τάξιν εἰς ἣν γίνονται δεκτοὶ πρὸς ἐγγραφὴν οἱ προσάγοντες ἀπολυτήριον Γυμνασίου, τελειοποιοῦνται δὲ ἐν τῇ τάξει ταύτῃ εἰς τὰ μαθηματικά, τὴν φυσικὴν καὶ τὴν χημείαν.

Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον. Τοῦτο ἰδρυθέν ἐν Ἀθήναις

Τὸ κοινὸν λοιπὸν πρόγραμμα τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως δὲν προσκρμόζεται πρὸς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν τῶν πλείστων τῶν ἀφῶν παιδῶν· πρέπει νὰ μεταβληθῶσιν αἱ ἀνακλιτικαὶ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ προγράμματος οὕτως, ὥστε νὰ περιορισθῇ μὲν τὸ ἀφηρημένον μέρος τῆς διδασκαλίας, νὰ ἐξελθῇ δὲ τὸ συγκεκριμένον. Καὶ ἂν λησθῇ ὡς σύμβολον τῆς συγκεκριμένης ἐργασίας τὸ ἐργαστήριον κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σύμβολον τῆς ἀφηρημένης ἐργασίας, τὴν σχολὴν, τὸ ἐργαστήριον ὀφείλει ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἀνωμάλων νὰ καταστῇ παιδευτήριον σπουδαιότερον τῆς σχολῆς. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ παραρῶθῃ ἐν ταῖς ἰδίαις σχολαῖς τῶν ἀνωμάλων πρῶτον ὅτι θὰ γίνωσι δεκτὰ καὶ ὀλιγώτερον ἀφῶν παιδῶν, πὰ ὅποια μέλλουσι νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὴν συνήθη σχολὴν, ἢ ἐπ' ἀνοδοῦ δ' αὐτῶν θὰ καθίσταται ἄδύνατος, ἐὰν ἐνταῦθα ἐπαιδεύοντο κατὰ διεύθυνσιν ὅλως διαφόρον ἀποκλεισμένης παντελῶς τῆς ἀφηρημένης διδασκαλίας· ἀνάγκη λοιπὸν ταῦτα νὰ διδάσκωνται κατὰ πρόγραμμα οὐχὶ πολὺ ἀρισταμενον τοῦ τῆς κοινῆς δημοτ. σχολῆς. Ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν ἀτάκτων ἄδικον θὰ ἦτο οἱ εὐφρόστεροι ἐξ αὐτῶν νὰ μὴ ἀκολουθήσωσι τὸ κοινὸν σχολικὸν πρόγραμμα. Ὡστε πρέπει νὰ ὑπάρχωσι τάξεις τινὲς ἀνωμάλων, ἐν ταῖς τὸ κοινὸν σχολ. πρόγραμμα δὲν θὰ παραρῶται ὅλως. Ἀλλὰ πλὴν τούτων, ἐν οἷς χρόνοις ζῶμεν εἶναι ἀνάγκη πάντες νὰ γινώσκωσιν ἀνάγνωσιν, γραφὴν, ἀριθμητικὴν καὶ τρόπον τινὰ κληῖς ἐκφράσεως. Καὶ κοινωνικοὶ ἄρα λόγοι ἐπιβάλλουσι νὰ ὑπερβληθῇ πᾶσα δυσκολία, ὥστε νὰ μὴ μένωσιν ἀμέτοχοι τῶν ἀπαραιτήτων τούτων διὰ τὸν βίον προσόντων.

Ε.

Ὅτε ἐξεδίδοτο τὸ βιβλίον (Μάϊον τοῦ 1907), νομοσχέδιον ὀρίζον τὴν ἰδρυσιν καὶ ὀργανισμὸν σχολῶν ἀνωμάλων παιδῶν ἔμελλε νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν κρίσιν καὶ ψήφον τῶν Γαλλ. Βουλῶν· ἀλλὰ καὶ ἤδη ἡ πόλις τῶν Παρισίων εἶχεν ἰδρῦσαι πολλὰς «τάξεις τελειοποιήσεως» (classes de perfectionnement), ὡς καλοῦνται, ὑπὲρ τῶν τοιούτων παιδῶν καὶ ἰδιωτικὰ τοιαῦτα σχολεῖα βοηθούμενα καὶ ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων ὑπάρχουσι πολλαχῶς ἐν Γαλλίᾳ, Βελγίῳ, Γερμανίᾳ (Hilfschule καὶ Hilfclassen, 90 τάξεις ἀφῶν ὑπάρχουσιν ἐν Βερολίνῳ). Ἀλλ' ὅποιος θὰ εἶναι ὁ τρόπος τοῦ ἐλέγχου τῶν παιδῶν, οἵτινες θὰ πληρώσωσι τὰ σχολεῖα ταῦτα; Ἐν ἰδίῳ μακρῷ κεφαλαίῳ ἀσχολοῦνται οἱ συγγραφεῖς εἰς τὸ θέμα τοῦτο, οὗ ἡ ἀνάγκη, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἀπέχομεν ἐτι τῆς ἰδρύσεως τοιούτων σχολῶν, εἶναι περιττή. Ἀρκεῖ πρὸς τὸ πρῶτον νὰ γνωσθῇ πρὸς ἡμῖν ὅτι ἐν ἄλλαις χώραις ἀξιοῦται πολλῆς μελέτης καὶ μερίμνης ἡ τύχη τῶν ἀνωμάλων παιδῶν, οἵτινες τυγχάνοντες ἰδίας παιδεύσεως προσκρμόζομένης πρὸς τὴν νοσητικὴν αὐτῶν δύναμιν καὶ τὸ ἦθος ἀπαλλάττουσι μὲν τὰς συνήθεις σχολὰς φόρτου, προκαλοῦντος τὴν πρόοδον τῶν ἄλλων καὶ δισκαλεύοντες τὴν σχολ. πειθαρχίαν, καθίστανται δὲ καὶ αὐτοὶ ἐπωφελέστεροι καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν.

Σ. Τραχίλινς

κατά τὸ 1837 ἀριθμῆ ἤδη περὶ τοὺς 2,500 φοιτητάς. Περιλαμβάνει τέσσαρας σχολάς, τὴν Νομικὴν, τὴν φιλοσοφικὴν, τὴν Ἱατρικὴν καὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν Θεολογικὴν. Χάρις δὲ εἰς τὴν γενναιοδωρίαν πολλῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν τὸ Πανεπιστήμιον κέκτηται ἤδη περιουσίαν ἐκ 10 ἑκατομμυρίων δραχμῶν διὰ τῶν τόκων τῶν ὁποίων ἰδρύθησαν τὰ παραρτήματα αὐτοῦ, ἦτοι τῆς φυσιολογίας καὶ ἀνατομίας, τῆς φυσικῆς καὶ χημείας, τῆς ὀρυκτολογίας καὶ γεωλογίας. Πολλοὶ δὲ κλινικαὶ ἔχουσι τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σπουδαστῶν τῆς ἱατρικῆς πρὸς ἐξάσκησιν πρακτικὴν. Τὰ δὲ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον ἐν τῇ Σιναίᾳ Ἀκροδημία, τῆ ἐγερθεῖσα δαπάναις τοῦ εὐεργέτου Σίνα, ἡ μεγαλοπρεπὴς Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, ἐγερθεῖσα καὶ αὕτη διὰ τῆς γενναίας δω. εἰς τοῦ Βαλλιάνου, εὐρίσκονται ἐπίσης εἰς τὴν διάθεσιν τῶν σπουδαστῶν.

— **Πολυτεχνεῖον.** Τοῦτο ἐδωρήθη τῷ Κράτει ὑπὸ τινος ἐκ Μετσόβου τῆς Ἡπείρου πλουσίου Ἑλληνοσ, ὄθεν καὶ τὸ ὄνομα τοῦτου «Μετσόβειον Πολυτεχνεῖον». Τὸ Κράτος ὅπερ ἀνέλαθε τὴν συντήρησιν του διήρσεε τὴν ἐν αὐτῷ διδασκαλίαν εἰς δύο μέρη ἦτοι εἰς μαθήματα διάρκειας 4 ἐτῶν διὰ τοὺς μηχανικοὺς καὶ ἀρχιτέκτονας καὶ εἰς μαθήματα τῶν ὠραίων τεχνῶν διάρκειας 7 ἐτῶν. Πλείστοι δὲ Ἕλληνες καὶ ἰδίως ὁ Γ. Ἀβέρωφ ἐπροίκισαν τὴν σχολὴν ταύτην διὰ περιουσίας, ἧς οἱ τόκοι διατίθενται εἴτε ὅπως ἀμείβονται οἱ ἀριστεύοντες ἐν τοῖς μαθήμασι μαθηταὶ εἴτε ὅπως ἀποστέλλωνται καὶ διατηρῶνται εἰς τὸ ἐξωτερικόν ὡς ὑποτροφίαι ἀπόφοιτοι τῆς σχολῆς ταύτης, εἴτε ὅπως ἐκδίδονται συγγράμματα ἐπιστημονικὰ χρήσιμα τοῖς μαθηταῖς αὐτῆς.

Ἐπῆρξεν ἄλλοτε ἐν Πειραιεὶ σχολὴ τις πολυτεχνικὴ, «**Ἐμπορικὴ καὶ Βιομηχανικὴ Ἀκαδημία**» μετενεχθεῖσα βραδύτερον εἰς Ἀθήνας. Ταύτης ἡ ἰδρυσις ὤφειλετο εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν τοῦ κ. Ρουσσόπουλου, ὑψηλοῦ τῆς χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὅστις ὑπῆρξε συναρμὰ καὶ διευθυντὴς αὐτῆς. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο ὑποδιαιρεῖται εἰς πλείονας σχολάς. 1) Τὴν ἐμπορικὴν, ἐξ ἧς ἐξέρχονται ἔμποροι, καὶ τραπεζικοὶ καὶ σιδηροδρομικοὶ ὑπάλληλοι κλπ. 2) Τὴν βιομηχανικὴν ἐν ἧ μορφῶνται χημικοὶ, οἰκοποιοί, σαπωνοποιοὶ κ.λ. 3) Τὴν γεωργικὴν 4) Τὴν ὀρυκτολογικὴν 5) Τὴν τῶν μηχανικῶν καὶ ἀρχιτεκτόνων σχολὴν, ἧς οἱ μαθηταὶ χρησιμεύουσι βραδύτερον ὡς μηχανικοὶ τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ πολεμικοῦ ναυτικοῦ 6) Τὴν τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, σκοποῦσαν τὴν μόρφωσιν πλοίαρχων διὰ τὰ πλοῖα τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ. Τὸ διδάσκον προσωπικόν τοῦ ἰδρυματος τοῦτου ἐλήφθη κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν ἀρίστων καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων καὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ ποιοὶ δὲ τοῦ ἰδρυματος τοῦτου τοῦ κ. Ρουσσόπουλου δὲν προέρχονται μόνον ἐκ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐγγράφῃς τῶν μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ συνεισφορῶν ἐκ μέρους τῶν Δήμων Ἀθηναίων καὶ Πειραιῶς.

Στρατιωτικαὶ σχολαί. Ἐν Ἑλλάδι τρεῖς ὑπάρχουσι τοιαῦται, ἡ τῶν Ὑπαξιωματικῶν, ἡ τῶν Ἐφεδρῶν Ἀξιωματικῶν, καὶ ἡ τῶν Εὐελπίδων. Ἴνα γείνη τις δεκτός ὡς μαθητὴς εἰς τὴν πρώτην πρέπει νὰ ἔχη ὑπηρετήσῃ προηγουμένως ἐπὶ δύο ἔτη εἰς τὰς τάξεις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, νὰ ἔχη πιστοποιητικὸν ἀμέμπτου ἐν αὐτῷ διαγ. γῆ., καὶ νὰ φέσῃ τὸν βαθμὸν τοῦλάχιστον λοχίου. Καὶ κατὰ μὲν τὰ πρῶτα δύο ἔτη ἡ ἐν τῇ σχολῇ διδασκαλίαν εἶναι κληρῶς θεωρητικὴ, κατὰ δὲ τὰ δύο τελευταῖα κληρῶς πρακτικὴ. Μετὰ δοκιμαστικὴν δὲ ἐξέτασιν οἱ κρινόμενοι ἄξιαι προβιβαστοῦ μαθηταὶ κατατάσσονται εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν ὡς ἀνθυπολοχαγοὶ ἐν τῷ ἵππικῷ ἢ τῷ πεζικῷ.

Ἡ δὲ σχολὴ τῶν Ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν εὐρίσκεται ἐν

Κερκύρα. Εἰς αὐτὴν γίνονται δεκτοὶ ὡς μαθηταὶ μόνον οἱ φέροντες ἀπολυτήριον Γυμνασίου. Ἡ διάρκεια τῶν ἐν αὐτῇ σπουδῶν εἶναι μονοετής. Εἶτα οἱ ἀπολύομενοι ἐκ τῆς σχολῆς ὑποχρεοῦνται νὰ ἀπυτίσωσι τὴν στρατιωτικὴν τῶν θητείαν, καὶ νὰ διέλθωσι δι' ὄλων τῶν στρατιωτικῶν βαθμῶν, ἀπὸ τοῦ ἀπλοῦ στρατιώτου μέχρι τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς στρατιωτικῆς τῶν θητείας καταλείπουσι τὰς τάξεις τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ στρατοῦ, ἵνα ταχθῶσιν εἰς τὰ στελέχη τοῦ ἐν ἐφεδρείᾳ.

Ἡ δὲ Σχολὴ τῶν Εὐελπίδων εἶναι σχολὴ ἀνωτέρᾳ στρατιωτικῇ. Ἰδρύθη ἀπὸ τοῦ 1829 ὑπὸ τοῦ Καποδιστριαίου καθ' ὑπόδειγμα τῶν Γαλλικῶν στρατιωτικῶν σχολῶν, ἀλλ' ἐφεξῆς ὑπέστη ἀλλεπαλλήλους μεταβολάς. Ἡ διδασκαλίαν ἐν αὐτῇ εἶναι καθαρῶς στρατιωτικὴ, ἀλλ' ἐσχάτως προσετέθη εἰς τὸ πρόγραμμά της καὶ ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Τουρκικὴ γλῶσσα. Οἱ μαθηταὶ εἰσιν ἐσωτερικοὶ, πληρώνουσι δὲ ἑτησίως 1500 δραχμάς εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Σχολῆς πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τῆς συντηρήσεως τῶν. Μετὰ δὲ τὰς ἐξετάσεις τῶν κατατάσσονται ἐν τῷ στρατῷ ὡς ἀνθυπολοχαγοὶ, ὁ δὲ ἰπουργός τῶν Στρατιωτικῶν ὀρίζει αὐτοῖς τὸ ὄπλον ὑφ' ὃ ἐφεξῆς θέλουσιν ὑπηρετῆ.

Ἡ Ἑλλάς ὀφείλει εἰς τὴν γενναιοφροσύνην τοῦ Ἀβέρωφ τὴν στρατιωτικὴν τῆς ταύτης σχολῆς, στοιχίσασαν αὐτῷ περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια δραχμάς.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Διὰ προσκλήσεως τῆς Ἀνωτ. Διευθύνσεως τῆς Παιδείας συνήλθον ἐν Χανίοις οἱ Νομ. Ἐπιθεωρηταὶ κ. Ἐμμ. Βαλαδάκις. Ν. Μπέμπελις καὶ Ν. Πολυχρονίδης, οἵτινες ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐν. Ἐπιθεωρητοῦ κ. Ἀντ. Γκινναρη ὥρισαν τὰ βιβλία τῆς κατωτέρας Ἐκπαιδεύσεως διὰ τὸ ἀρξάμενον σχολικὸν ἔτος.

Ἐπιταύτως οἱ Σύλλογοι τῶν καθηγητῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἐπρότειναν τίνα θεωροῦσι κατάλληλα διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων καὶ Ἡμιγυμνασίων.

Κατὰ τὴν γενομένην κρίσιν διὰ συστάσεως τῆς Ἀνωτ. Διευθύνσεως τῆς Παιδείας ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψει καὶ αἱ ὑφ' ἡμῶν γενομένηαι συστάσεις τῆς δικτηρήσεως τῶν μέχρι τοῦδε ὑπαρχόντων βιβλίων καὶ μόνον ἐκείνων, ὧν ἡ ἐγκρίσις εἶχε λήξει, ἐγένετο ἀντικατάστασις.

Τὸ μέτρον τοῦτο ἐπεερωτήθη ὑπὸ πάντων καὶ ἕνεκα τῆς προσεγγισμένης οἰκονομίας εἰς τοὺς γονεῖς καὶ κηδεμόνας καὶ ἕνεκα τῆς ἀκαταστασίας τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν πραγμάτων μέχρις οὗ ἡ μέλλουσα νὰ συνέλθῃ Βουλὴ δ' ὀριστικοῦ νόμου θέσῃ τέρμα εἰς τὴν συχνὴν ταύτην μεταβολὴν.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὰ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ ἐκδοθέντα βιβλία,

Κατάλογος Ἀνομάλων Ρημάτων καὶ Ὀνομάτων πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Ἀνωτέρων Παρθεναγωγείων Σχ. 8ον σελ. 150..... δρ. 1.—

Γεωγραφία Κρήτης μετ' εἰκόνων διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα καὶ Παρθεναγωγεῖα σχ. 8ον σ. 40..... » 0.30

πωλοῦνται παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις Κρήτης καὶ συνιστῶνται ἀρμοδίως ὡς κατάλληλότεστα διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῆς Γεωγραφίας τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Διὰ πάντα καταναλωτὴν ἑκπτώσις 20 ο/ο